

Koopia: Keskkonnaamet

Ettepanek Nabala maastikukaitseala moodustamiseks

1. Kaitse alla võtmise põhjendus

Paarkümmend aastat tagasi püüdis karstiuurija Ülo Heinsalu (1928–1994) Nabala karstiala Eesti Ürglooduse Raamatusse (EÜR) kanda, kuid ta ei tohtinud seda teha, sest see oli juba arvatud Tallinna piirkonna lubjakivivarude hulka.

2009. aastal kanti Heinsalu uuritud Nabala karstiala (8080 ha) hüdrogeoloogi, loodusteadlase Hella Kink'u eestvedamisel Ürglooduse Raamatusse, mis digitaalselt on kättesaadav Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) kaudu.

Samas planeeritakse Ülemiste järve vesikonda jääval Nabala karstialal avada 860 ha suurune lubjakivimaardla, mis seab sealsed loodusväärtused suurde ohtu. Muu hulgas hävitaks maardla avamine Euroopa tuntusega Tuhala Nõiakaevu, mida aastas külastab tuhandeid loodusesõpru. Nende seas on kruiisilaevadega saabuvald turiste tervest maailmast.

Kui maardla avataks, hakkaks karstiala viies allikasoos haruldaste taimede asemel kasvama kasemets. See oleks kokkuvõttes Eesti suurim looduse ümberkorraldamine, mille tagajärjed on ettearvamatud.

Nagu elu näitab, kasutatakse kaevandamislubade taotlemisel Nabala karstialale omapärast taktikat. Arendajate tellitud uuringutes ja keskkonnamõjude hindamistes vaikitakse teadlikult maha Nabala karstiala olemasolu, sealhulgas siis ka sealsed maa-alused jõed, arheoloogilised mälestised ning piirkonda jäävad looduskaitsealad.

100 % veealusel kaevandamisel tahetakse minna 30 m sügavusele, alandades põhjavett vähemalt 20 m.

Nabala karstiala veesäilitusalaks on 2,5 km kaugusele jääv Mahtra soostik.

Ametlikult on Eestis lubjakivi aktiivtarbevaruna arvele võetud 40 aasta tagavarana. Tegelikult meil pole killustikudefitsiiti.

2. Kaitse alla võtmise eesmärk

Nabala maastikukaitseala moodustamise eesmärk on unikaalse maa-aluste jõgede võrgustikuga karstivälja veerežiimi säilitamine, kaitstes põhjavett, karsti ja haruldasi taimi. Tegemist on looduslikult nitraaditundliku alaga ehk avatud karstiga.

3. Objekti asukoht

Kose, Kiili, Kohila ja Saku valla piiride ristumispaigas, Nabala karstiala (8080 ha) piires moodustataks riiklik Nabala maastikukaitseala olemasolevate ja moodustatavate kaitsealade baasil. Need alad on Rahaaugu hoiuala ja Tammiku looduskaitseala, mis on ühtlasi kantud ka Natura 2000 alade võrgustikku, lisaks nendele veel Pahkla maastikukaitseala ning loomisel olevad Lutsa, Tagadi ja Kurevere maastikukaitseala. Moodustatav ala liidab mainitud üksiteisega külgnevad kaitsealad ühtseks tervikuks. Nabala karstialale kavandatav maastikukaitseala oleks piiritletud eelpool nimetatud kuue kaitstava ala välispiiriga kogupindala 5533 ha.

Lisaks on koostamisel Nabala karstiala tutvustav matkarada.

4. Piirangud

Nabala maastikukaitsealal võiks kehtestada piiranguvööndi kaitsekorra, piiritledes olulisemad karstinähtused ja allika-alad. Sellel alal asuvad kaks Natura ala tõstavad Nabala maastikukaitseala väärtust.

Vältida tuleb eelkõige tegevust, mis muudaks kaitstava ala veerežiimi (näiteks maavarade kaevandamine, uute maaparandussüsteemide rajamine jne).

5. Kaitse alla võtmisega ja kaitse korraldamisega seotud kulutused

Nelja omavalitsuse tasandil moodustatava maastikukaitseala valitseja asemel jääks valitsejaks vaid riik. Seega ei tooks Nabala maastikukaitseala loomine endaga kaasa administratiivseid lisakulutusi.

Eeltooduga seoses palume Keskkonnaministeeriumil teha Vabariigi Valitsusele ettepanek Nabala lubjakivimaardla aktiivtarbevarude ümberhindamiseks passiivvarudeks.

Nabala maastikukaitseala moodustamise ettepaneku alused:

1. Hella Kink. Keskkonnauuringud Nabala lubjakivimaardla alal. Tallinn 2008. Digitaalselt kättesaadav Saku valla kodulehel: www.sakuvald.ee.
2. Tomi Herronen, Timo Saarenketo. Georadarmõõtmised Tuhala ja Nabala piirkonnas. Maa-aluste jõgede esinemine. Roadscanners OY ekspert hinnang. Rovaniemi 2008. Digitaalselt kättesaadav Saku valla kodulehel.

Käesoleva ettepanekuga on kaasas:

Lisa 1. Hella Kink`u arvamus „Nabala maastikukaitseala“ koos Nabala karstiaala kaardiga.

Lisa 2. Kadi Alatalu populaarteaduslik film „Karstist killustikuks. Nabala juhtum“, DVD. Tallinn 2008.

Ants Talioja

MTÜ Tuhala Looduskeskuse juhataja

MTÜ Tuhala Looduskeskus

koduleht: www.tuhalalooduskeskus.ee

e-post: tuhala@tuhalalooduskeskus.ee

Adress: Sulu talu, Kata küla 75120, Harjumaa